

Sygn. akt **II AKa 96/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Olszewski
Sędziowie:	SA Stanisław Stankiewicz (spr.) SA Andrzej Wiśniewski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jorella Atraszkiewicz

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej del. do Prokuratury Apelacyjnej Jerzego Barana

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2014 r. sprawy

J. P.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 25 marca 2014 r., sygn. akt III K 13/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną w punkcie 3 karę łączną pozbawienia wolności obniża do 5 (pięciu) lat i 6 (sześciu) miesięcy,

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. N. C. kwotę 147,60 (stu czterdziestu siedmiu i 60/100) złotych z VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym,

IV. zwalnia skazanego od ponoszenia wydatków za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt II AKa 96/14 UZASADNIENIE

J. P. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 09.06.2009r w sprawie VI K 263/ 09 za czyn z art.178a § 1 k.k., popełniony w dniu 27.03.2009r, którym orzeczono karę 2 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat próby, której wykonanie zarządzono prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 12.04.2011r.,

II. Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 08.02.2010r w sprawie II K 944/ 09, za czyn z art. 244 k.k., popełniony w dniu 15.11.2009r, którym orzeczono karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej

wykonania na okres 3 lat próby, której wykonanie zarządzono prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 10.02.2011r.,

III. zaocznym Sądu Rejonowego w Goleniowie z dnia 14.09.2010r w sprawie II K 662/ 10 za ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., wyczerpujący znamiona ustawowe art. 244 k.k., popełniony w okresie od 12.05.2010r do 05.06.2010r, którym orzeczono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

IV. Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 17.01.2011r w sprawie II K 404/10, za:

1) czyn z art. 224 § 2 k.k., popełniony w dniu 01.06.2010r, za który wymierzono karę 8 miesięcy pozbawienia wolności :*

2) czyn z art. 244 k.k., popełniony w dniu 01.06.2010r, za który wymierzono karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

i wymierzono karę łączną 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyroki orzeczone w sprawach II K 662/ 10 oraz II K 404/ 10 objęto następnie wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 04.04.2011r w sprawie II K 67/ 11, którym wymierzono karę łączną 1 roku i 1 miesiąca pozbawienia wolności.

V. Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 22.12.2011r w sprawie V K 911/ 11, za czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 17.09.2009r, za który wymierzono karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 50 stawek dziennych po 10 złotych.

VI. Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 22.01.2013r w sprawie III K 175/ 12, za czyn z art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29.07.2005r o przeciwdziałaniu narkomanii, popełniony w okresie od lutego 2009r do lutego 2010r, za który wymierzono karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 20 złotych.

VII. Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 24.04.2013r w sprawie II K 592/12, za czyny:

1) z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., popełniony w nocy z 31.05/01.06.2010r, za który wymierzono karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

2) z art. 278 § 1 k.k., w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w nocy z 31.05/01.06.2010r, za który wymierzono karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

i wymierzono karę łączną 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem łącznym z dnia 25 marca 2014r., wydanym w sprawie o sygn. akt III K 13/14 orzekł, że:

1) Na podstawie art. 575 § 1 k.p.k. stwierdza, iż kary łączne orzeczone wobec skazanego J. P. wyrokami opisanymi w punktach IV i VII części wstępnej wyroku oraz wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w Gryfinie z dnia 04.04.2011r w sprawie II K 67/ 11 utraciły moc.

2) Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. łączy kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego J. P. za czyny opisane w punktach II i V części wstępnej wyroku i wymierza mu karę łączną 1 (jednego) roku i 8 (ośmiu) miesięcy pozbawienia wolności,

3) Na podstawie art. 91 § 2 k.k. łączy kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego J. P. za czyny i ciągi przestępstw opisane w punktach III, IV, VI i VII części wstępnej wyroku i wymierza mu karę łączną 6 (sześciu) lat i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności.

4) Na podstawie art. 577 k.p.k. zalicza na poczet:

- kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 2 części rozstrzygającej wyroku okresy rzeczywistego pozbawienia skazanego wolności w sprawach, tj. od dnia 30.03.2011 do dnia 31.05.2011r, od dnia 11.07.2011r do dnia 10.09.2011r oraz od dnia 12.06.2012r do dnia 12.10.2013r, uznając karę łączną za wykonaną w całości;

- kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 3 części rozstrzygającej wyroku okresy rzeczywistego pozbawienia skazanego wolności w sprawach, tj. od dnia 01.06.2010r do dnia 02.06.2010r, od dnia 01.12.2010r do dnia 30.03.2011r, od dnia 10.09.2011r do dnia 12.06.2012r oraz od dnia 12.10.2013r.

5) Na podstawie art. 572 k.p.k. umarza postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego obejmującego wyrok opisany w punkcie I części wstępnej wyroku.

6) Na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdza, że wyroki wymienione w części wstępnej podlegają odrębnemu wykonaniu w zakresie nieobjętym wyrokiem łącznym.

7) Na podstawie art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. przyznaje adw. N. C. od Skarbu Państwa kwotę 147, 60 (stu czterdziestu siedmiu i sześćdziesięciu setnych) złotych, w tym 23% VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu przez obrońcę z urzędu.

8) Na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwalnia skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego, który zaskarżył go w części tj. co do punktu 3 części dyspozytywnej. Skarżący zarzucił:

1) naruszenie art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie granic możliwej do wymierzenia kary łącznej za czyny i ciągi przestępstw opisane w punktach III, IV, VI i VII części wstępnej wyroku od 3 lat i 6 miesięcy do 9 lat, w sytuacji gdy prawidłowo określona górna granica kary łącznej za te przestępstwa wynosi 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a co za tym idzie wymierzona przez Sąd kara łączna 6 lat i 6 miesięcy jest karą rażąco surową,

2) naruszenie art. 410 k.p.k. przez nieuwzględnienie wszystkich okoliczności przemawiających na korzyść skazanego w szczególności bardzo silnego związku czasowego pomiędzy popełnionymi przez skazanego czynami, także znacznego związku przedmiotowego przestępstw objętych wyrokami IIK 662/10 i IIK 404/10 co winno mieć zasadniczy wpływ na miarkowanie kary łącznej, podczas gdy Sąd orzekający okoliczności te w całości pominął, co skutkowało orzeczeniem w punkcie 3 kary łącznej przekraczającej nawet sumę wcześniej wymierzonych już z kar łącznych.

W oparciu o powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w jego punkcie 3 części dyspozytywnej poprzez odpowiednie obniżenie - przy zastosowaniu zasady pośredniej z przewagą zasady absorpcji - wymierzonej skazanemu J. P. za czyny i ciągi przestępstw opisane w punktach III, IV, VI i VII części wstępnej wyroku kary łącznej pozbawienia wolności ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w tej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Nadto wniósł także o zasądzenie kosztów udzielonej J. P. obrony z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez obrońcę skazanego zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, aczkolwiek rzetelnie ustalił wszelkie konieczne przesłanki, pozwalające na wydanie wyroku łącznego wobec J. P. i właściwie dostrzegł poszczególne realnie zbiegające się przestępstwa, to nie zwrócił należytej uwagi na te zasady, które mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego ukształtowania wymiaru kary łącznej.

Na wstępie należy stwierdzić, że orzekanie kary łącznej w przypadku ferowania wyroku łącznego, jest ponownym wymierzaniem kary, za czyny przypisane wyrokami podlegającymi łączeniu. Z istoty kary łącznej wynika, że może

być ona wymierzona przy zastosowaniu zasad absorpcji, kumulacji, bądź też zasady aspiracji. Dla wymiaru kary łącznej decydujące znaczenie mają popełnione czyny i ich wzajemny stosunek, co pozwala, najczęściej z perspektywy czasowej, w nowym świetle spojrzeć oraz ocenić zarówno społeczną szkodliwość poszczególnych czynów, już bez wartościowania stopnia winy, co zostało przesądzone wyżej opisanymi prawomocnymi wyrokami jednostkowymi, ale również i postawę sprawcy – J. P.. Zasadnicze znaczenie dla wymiaru kary łącznej ma względ na prewencyjne oddziaływanie kary i to w znaczeniu prewencji ogólnej, jak też prewencji generalnej. Popełnienie wielu przestępstw jest istotnym czynnikiem prognostycznym przemawiającym za orzekaniem kary łącznej surowszej od wynikającej z zasady pełnej absorpcji. Przypomnieć też trzeba, że ferując wyrok w zakresie kary łącznej sąd orzekający nie jest uprawniony do ponownego rozważenia tych samych okoliczności, które legły u podstaw wymiaru kar jednostkowych orzeczonych w poszczególnych wyrokach, lecz powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono te kary istnieje ścisły związek podmiotowo-przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak, a ponadto powinien rozważyć, czy już po wydaniu poprzednich wyroków, zaistniały takie okoliczności, które przemawiają za korzystnym lub niekorzystnym ukształtowaniem kary łącznej. Przez ten związek należy rozumieć choćby podobieństwo rodzajowe zbiegających się przestępstw, motywację i czas popełnienia każdego z nich. Im te podobieństwa podmiotowo-przedmiotowo pomiędzy poszczególnymi przestępstwami są większe, tym wymiar kary łącznej powinien zmierzać ku zasadzie absorpcji, a im są mniejsze – ku zasadzie kumulacji (vide np. wyrok SN z dnia 02 grudnia 1975 r., Rw 628/75, OSNKW 1976/2/33). Wydając wyrok łączny należy także zawsze wyraźnie zaznaczyć potencjalne granice wymiaru kary łącznej, jak to przewiduje art. 86 § 1 k.k., co wynika z przytaczanych w wyroku kar jednostkowych. Ma to istotne znaczenie, jako że prawidłowe oznaczenie zakresu górnej kary łącznej, determinuje przecież jakość końcowego rozstrzygnięcia – trafne wymierzenie kary łącznej.

Odnosząc powyższe rozważania, dotyczące dyrektyw wymiaru kary łącznej, do realiów przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że jakichkolwiek zastrzeżeń nie nasuwa rozstrzygnięcie w przedmiocie wymierzonej kary łącznej zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku. Nota bene nie było ono także przedmiotem zarzutów skargi odwoławczej.

Obrońca skazanego słusznie natomiast zakwestionował rozstrzygnięcie o karze łącznej zawarte w punkcie 3 zaskarżonego wyroku, zarzucając dokonanie błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i w konsekwencji nieprawidłowe ustalenie granic możliwej do wymierzenia kary łącznej za czyny i ciągi przestępstw opisane w punktach III, IV, VI i VII części wstępnej wyroku - od 3 lat i 6 miesięcy do 9 lat, w sytuacji gdy prawidłowo określona górna granica kary łącznej za te przestępstwa wynosi 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Jest też oczywistym, że na gruncie wykładni art. 86 § 1 k.k. karę łączną wymierza się biorąc za podstawę kary orzeczone za poszczególne zbiegające się przestępstwa, nie zaś kary łączne poprzednio orzeczone. Niezależnie zatem od tego, czy wyrokami podlegającymi łączeniu orzeczono wyłącznie kary za poszczególne przestępstwa, czy także kary łączne, górną granicę kary orzekanej w wyrok łącznym stanowi suma kar jednostkowych (por. wyrok SN z dnia 03.03. 2008r., V KK 467/07, LEX nr 406949). W przedmiotowej sprawie, w aspekcie połączeń zawartych w punkcie 3 zaskarżonego wyroku, należało zatem uwzględnić następujące jednostkowe kary pozbawienia wolności: 6 miesięcy (sprawa o sygn. II K 662/10 – opisana w pkt III części wstępnej zaskarżonego wyroku łącznego SO), 8 miesięcy i 6 miesięcy (sprawa o sygn. II K 404/10 – opisana w pkt IV części wstępnej wyroku łącznego SO), 3 lat i 6 miesięcy (sprawa o sygn. II K 175/12 – opisana w pkt VI części wstępnej wyroku SO), 1 roku i 6 miesięcy oraz 10 miesięcy (sprawa o sygn. II K 592/12 – opisana w pkt VII części wstępnej wyroku SO), zaś suma tych kar jednostkowych wynosi oczywiście 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, nie zaś 9 lat, jak to błędnie przyjął Sąd I instancji (por. str. 8 uzasadnienia). Oczywistym jest, że to arytmetyczne uchybienie miało wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, skoro w pisemnych motywach wyroku wprost wskazano, że Sąd meriti zastosował regułę aspiracji (por. str. 8 uzasadnienia). Reasumując, wadliwe oznaczenie zakresu górnej kary łącznej przez Sąd I instancji, w konsekwencji spowodowało nietrafne jej wymierzenie, przez co orzeczona w punkcie 3 zaskarżonego wyroku kara łączna 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności razi także swą nadmierną surowością.

Z tego też powodu Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną w punkcie 3 karę łączną pozbawienia wolności obniżył do 5 lat i 6 miesięcy. W przekonaniu Sadu odwoławczego kara ta ukształtowana na zasadzie aspiracji jest sprawiedliwa i uwzględnia z jednej strony bliskość czasową popełnienia poszczególnych

przestępstw, zaś z drugiej okoliczność, że czyny te godziły w różne dobra chronione prawem i stąd więź przedmiotowa była dosyć odległa.

Nie były natomiast przekonujące pozostałe argumenty skargi obrońcy, wskazujące na konieczność ukształtowania tej kary łącznej na zasadzie bardzo zbliżonej do reguły absorpcji. Wymierzenie kary łącznej nie polega przecież na nieuzasadnionym premiowaniu skazanego, tylko jest działaniem racjonalnym, oznaczającym orzeczenie kary adekwatnej generalnie do związku przedmiotowo-podmiotowego między zbiegającymi się realnie przestępstwami, nie zaś tylko do ich bliskości czasowej. Trzeba także podnieść, że J. P. był wielokrotnie karany, zaś jego zachowanie w czasie odbywania kary, wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego, jest oceniane przez administrację więzienną jako zmienne z tendencją do pogarszania się (vide opinia o skazanym z ZK Nowogard k. 86), co słusznie też dostrzegł Sąd I instancji. Oczywistym jest bowiem, że przy wydawaniu wyroku łącznego Sąd meriti zawsze powinien przeprowadzić dowód z aktualnej opinii o skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności, aby mieć orientację, z jakimi efektami przebiega proces jego resocjalizacji. Warto także zauważyć, że autor apelacji nie kwestionował samej opinii o skazanym i nie twierdził, że została ona sporządzona w sposób nieobiektywny i nierzetelny. Nie sposób było zatem w realiach przedmiotowej sprawy ukształtować wymiar kary łącznej w sposób odpowiadający zasadzie absorpcji. Warto też nadmienić, że w zasadniczej normie art. 86 § 1 k.k., odnoszącej się do wymierzania kary łącznej, zakreślono jedynie granice w jakich ma być ta kara swobodnie kształtowana, tj. w przedziale od absorpcji aż do kumulacji. Zatem nie zawiera ten przepis żadnej dyrektywy przyjmowania rozwiązań wyłącznie korzystnych dla skazanego. Oczywiście powyższe uwarunkowania obowiązują również przy orzekaniu tej kary wyrokiem łącznym.

Reasumując, orzeczona w instancji odwoławczej kara łączna w wymiarze 5 lat i 6 miesięcy jest wyważona, sprawiedliwa i stanowiąc syntetyczną całościową ocenę zachowań skazanego, jest do niej adekwatna i nie razi swą surowością. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego kara ta pozwoli na osiągnięcie wobec J. P. korzystnych efektów poprawczych i powinna spowodować, iż zrozumie on naganność swojego postępowania, a po wyjściu na wolność pokieruje swoim życiem w taki sposób, by ponownie nie naruszyć norm prawa karnego.

Kierując się zaprezentowanymi względami Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w powyższym zakresie, zaś w pozostałej części, wobec braku przesłanek określonych w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k. utrzymał orzeczenie w mocy.

Z kolei o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu J. P. z urzędu w postępowaniu odwoławczym, rozstrzygnięto zgodnie z treścią art. 29 ustawy Prawo o adwokaturze i § 14 ust. 5 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Na podstawie art. 634 k.p.k. w zw. z art. 624 § 1 k.p.k. skazany został zwolniony od ponoszenia wydatków związanych z postępowaniem odwoławczym, albowiem nie posiada on majątku, a jego możliwości zarobkowe w warunkach izolacji są wydatnie ograniczone.